Nieuwsbrief

VAN DE MARIËNBURGVERENIGING jaargang 18 - nummer 4 - september 2001

'Now is the time'

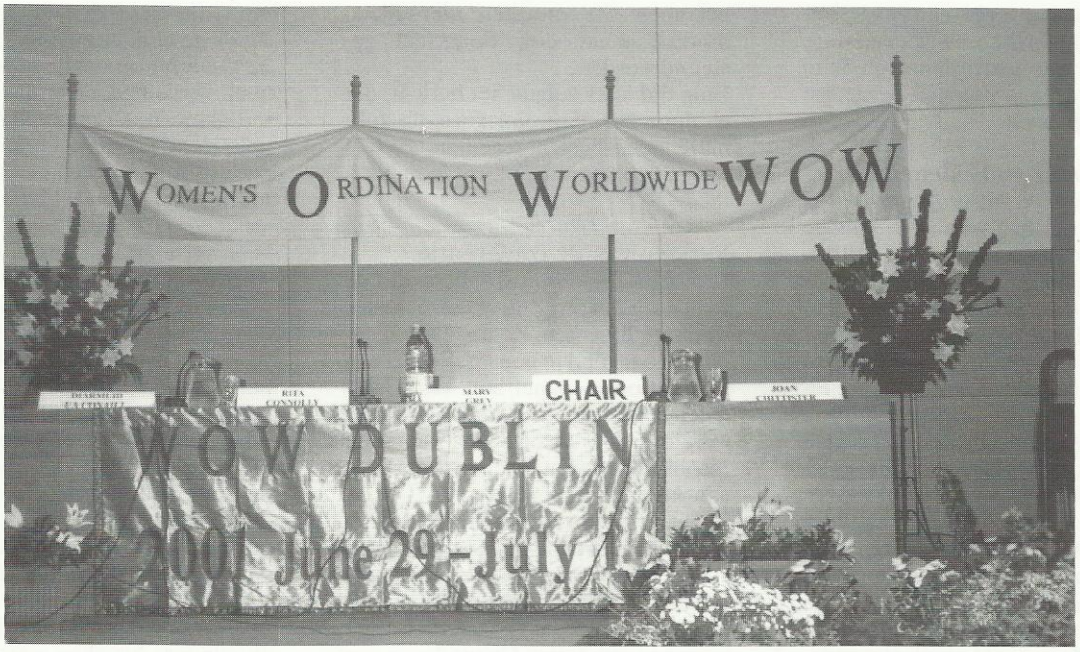
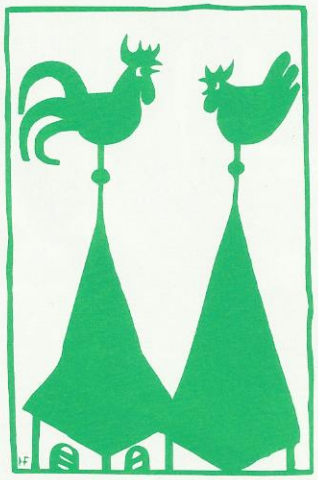

Foto: Maria Gosker

Onlangs nam Margriet Gosker, als enige protestantse uit Nederland deel aan een oecumenische conferentie in Dublin (29 juni-2 juli) over de ordinatie van vrouwen en een vernieuwd priesterschap in de rooms-katholieke kerk (WOW: Womens Ordination Worldwide). Het initiatief hiertoe was tijdens de oecumenische vrouwensynode in Gmunden genomen en dit was de eerste keer, dat een dergelijke conferentie op wereldniveau plaats vond. Het was een bijzondere ervaring.

"Xieje op 20-10-'01 op de KUB"

Er waren circa 350 deelnemers, afkomstig uit 26 landen, die talloze groepen aan de basis vertegenwoordigden. In de hal van de conferentieruimte stonden veel stands met een schat aan informatie. Er was geen officiële Nederlandse delegatie. Onder de zes aanwezige Nederlanders, was John Wijngaards, een van de drie hoofdsprekers. Hoewel er veel krachtige groepen actief zijn (vooral in Duitsland en de USA), die ijveren voor 'Womens Ordination' is er in Nederland tot nu toe weinig interesse. Van de veertig gewijde priesters die zich aanvankelijk voor de conferentie hadden opgegeven, is een aantal toch niet komen opdagen. Ik kan niet met zekerheid zeggen wat daarvan de reden was, maar een mens denkt wel eens wat... Er was in elk geval geen deelnemerslijst beschikbaar, ook niet na afloop. Daarover heb ik navraag gedaan. Men stelde geen lijst ter beschikking uit vrees dat mensen *gestraft* zouden worden met ontslag, verlies van pensioen of uitzetting uit hun congregatie. De in Dublin aanwezige vrouwen (er was ook een aantal mannen) waren zeer betrokken: vrolijk, vroom, solidair en vooral: toegewijd aan kerk en ambt.

Vieringen

Laat ik eerst iets vertellen over de sfeer, over de omgang met God en met elkaar. Tijdens de conferentie waren er prachtige creatieve vieringen, afwisselend in de zaal en in de buitenlucht, met zang en dans, met veel ritueel en symboliek, die niet alleen oog en oor streelden, maar alle zintuigen. Indrukwekkend was tijdens de slotviering het moment,

waarop alle vrouwen, die een paarse stola hadden, deze voor de mond bonden om zo te symboliseren, hoe vrouwen ook in kerken monddood worden gemaakt. De actie 'Lila Stola' die al een aantal jaren wordt gehouden om telkens weer bij priester en bisschopswijdingen aandacht te vragen is - zeker in Duitsland - een bekend fenomeen. De paarse stola is sinds Dublin het officiële herkenningsteken van de WOW-strijdsters voor vrouwen-ordinatie, volgens de elfde resolutie, die door de conferentie is aangenomen. Zelden heb ik positiever over de kerk als instituut horen spreken en over de diep gevoelde roeping tot het ambt dan juist hier. Maar tegelijkertijd was er een zware ondertoon van beklemming, die ik in kerkelijk verband nog niet eerder zo sterk heb ervaren.

Belemmering en beklemming

Het is duidelijk dat er pogingen gedaan zijn om het welslagen van de conferentie op voorhand te belemmeren. Belangrijke drijvende krachten achter de conferentie bleken 'van hogerhand' onder druk te zijn gezet. Drie gevallen zijn mij bekend. Myra Poole, de coördinator van de conferentie, en twee van de belangrijkste spreeksters: Joan Chittister en Aruna Gnanadason hebben eronder geleden. Het lijkt er op, dat van kerkelijke zijde is geprobeerd om deze unieke conferentie bij voorbaat te doen mislukken doordat pogingen in het werk zijn gesteld de leiding uit te schakelen. Ons werd aan het begin van de conferentie al officieel meegedeeld, dat Myra Poole de conferentie niet mocht bijwonen op straffe van uitzetting uit haar orde (de zusters van Notre Dame) en verlies van haar pensioen. De conferentie hoorde, dat ze wel in Dublin aanwezig was, maar zich niet durfde vertonen. Na anderhalve dag verscheen zij toch op het podium. Er ging emotie door de zaal. Luid applaus, omarmingen, Tijdens een persconferentie werd de vraag gesteld of Myra zelf bericht van haar *banning* had gekregen? Het antwoord luidde, dat het Vaticaan drie 'strong letters' aan haar superieur in Rome had gestuurd, waarin zij zelf geen inzage had. Deze brieven waren afkomstig van de 'Congregation for the Institutes of Consecrated Life' en van de 'Congregation for the Societies of Apostolic Life'.

Ook Joan Chittister (een Benedictines uit Pennsylvania), die als spreekster was gevraagd kwam onder druk te staan. Zij werd van meet af aan krachtig gesteund door haar eigen orde. Alle 135 zusters Benedictinessen tekenden een document dat haar ondersteunde, en de jongere zusters hadden ook nog een extra oproep getekend waarin ze elke sanctie die Joan zou treffen op zichzelf van toepassing verklaarden. Tijdens haar toespraak zei Joan Chittister, dat haar orde de duistere Middeleeuwen had overleefd, het feodalisme en de beide wereldoorlogen en dat ze zich nu echt niet zou laten kisten door 'a little letter from Rome'. De vergadering nam in de slotzitting een elftal resoluties aan, die het resultaat vormden van de conferentie. In een van de resoluties werd de paus gevraagd tenminste de ban op de discussie op te heffen. Een andere resolutie vroeg aandacht voor allen, die alleen al door het bijwonen van deze conferentie in de problemen waren gekomen. Ze moesten niet alleen moreel, maar ook financieel gesteund worden.

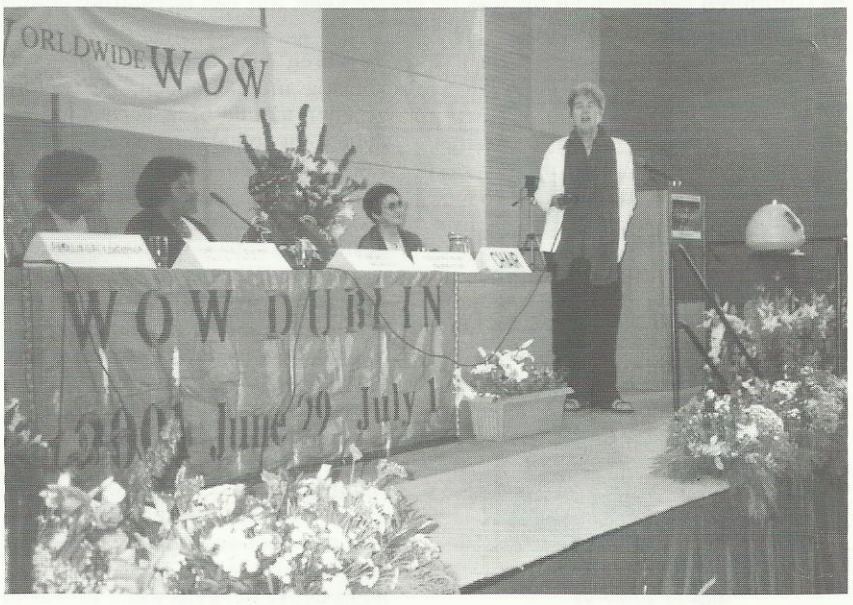
Enig tijd later volgde het bericht, dat er door het Vaticaan geen disciplinaire maatregelen tegen de zusters waren genomen. Dank zij de publiciteit?

Verloop van de conferentie

Er waren drie hoofdsprekers, die de zaak waar het om ging gloedvol onder woorden brachten. Ze wisten hun gehoor uitstekend te boeien. Er was een internationaal panel met zes panelleden, afkomstig uit alle delen van de wereld. Er waren zittingen, waarin de resoluties werden bediscussieerd en aangenomen of afgewezen.

Er waren talloze onderlinge contacten en een levendige uitwisseling van ervaringen Als eerste sprak de vrouwelijke predikant Rose Hudson-Wilkin, die op het laatste moment was gevraagd om Aruna Gnanadason van de Wereldraad van Kerken te vervangen, die zich zonder duidelijke reden had moeten terugtrekken Als tweede voerde Joan Chittister het woord. Zij sprak over discipelschap voor een priesterlijk volk in een priesterloze tijd. Bijna op elke zin volgde applaus en soms luidkeels bijval, gelach en gejuich. Iets wat ik nog niet zo vaak in kerkelijke kring heb meegemaakt. Het was natuurlijk ook wel een beetje eigen aan de situatie. Ook de toespraak van John Wijngaards, die zich als rooms-katholiek priester jarenlang heeft ingezet voor de ordinatie van vrouwen, maakte indruk. Hij betoogde, dat het niet-ordineren van vrouwen een koekoeksei is, dat door de romeinse imperator in het nest van de kerk gelegd is, maar daar in wezen niet thuis hoort , omdat er geen houdbare bijbelse gronden zijn om vrouwen uit de ambten te weren. Zoals de kerk jarenlang ten onrechte de slavernij op oneigenlijke gronden heeft verdedigd, maar daarvan moest terugkomen, zo zal de kerk tenslotte ook terug moeten komen op haar praktijk om vrouwen niet toe te laten tot de ambten, zo zei hij.

Wat mij blijft intrigeren is de vraag waarom Aruna Gnanadason, een topvrouw van de Wereldraad van Kerken, niet naar Dublin is gekomen. Al tien jaar lang geeft ze leiding aan het Vrouwenprogramma van de Wereldraad. Ze komt uit de oecumenische setting van Zuid-India, waar haar vader tot 1973 bisschop was van de Verenigde Kerk. Op de WOW-conferentie had ze willen beginnen met een anekdote. Toen haar zoontje vijf was geworden wilde hij niet naar school. Hij had daarvoor een ijzersterk argument. Hij wilde immers net als zijn opa bisschop worden. En als bisschop hoefde je alleen maar iets over God te weten, "and I know already about God". Hierop had ze willen voortborduren in haar speech over vrouwelijk leiderschap in de

Myra Poole **Foto: Maria Gosker**

kerk, die was getiteld: "We will pour our ointment on the feet of the church". Hoewel haar toespraak tijdens de conferentie wel is uitgedeeld, is hij dus nooit uitgesproken. Waarom niet? Omdat daarover tegengestelde berichten de ronde doen ben ik benieuwd naar de werkelijke achtergrond. Soline Vatinel, een der WOW-organisatoren heeft tijdens een persconferentie gezegd, dat er sterke druk vanuit het Vaticaan op de Wereldraad is uitgeoefend. Maar de Wereldraad schijnt dat (volgens het dagblad Trouw van 28 juni) te ontkennen. Als die druk er wel geweest is, dan ligt de zaak voor mij duidelijk en dan kan ik ook nog wel min of meer 'vrede' mee hebben, dat de Wereldraad een bepaalde afweging heeft moeten maken om de oecumenische betrekkingen 'goed' te houden.
Maar als er inderdaad geen enkele druk van het Vaticaan is geweest, vraag ik me toch af waarom Aruna Gnanadason niet gewoon gekomen is. Daarover zou ik graag duidelijkheid krijgen. Niet alleen in verband met de geloofwaardigheid van Aruna als leidster van de 'Womens Desk' van de Wereldraad, maar ook met het oog op de geloofwaardigheid van de Wereldraad zelf. Niemand is er bij gebaat als de indruk zou ontstaan, dat de Wereldraad al bij voorbaat aan zelf-censuur doet en vrouwen monddood maakt, ook zonder interventie van het Vaticaan.

Margriet Gosker

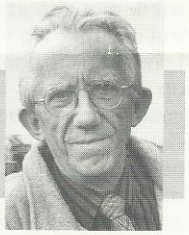

Tijdens de liturgische viering snoerden vrouwen zichzelf de mond met de paarse stola **Foto: Maria Gosker**

Dr. Margriet Gosker is predikant te Amstelveen en Voorzitter van het Oecumenisch Beraad van de Samen-op Weg-Kerken.

SCHEPPING

door Lambert van Gelder

We hebben in Nederland zo'n 250 soorten vogels en met de zoogdieren en vissen erbij komen we aan 550 soorten gewervelde dieren. Dat is een schijntje, vergeleken bijvoorbeeld met de sluipwespen, waarvan al 2700 soorten bekend zijn. Van al dat kleine grut, zoals wormen vliegen, kevers enzovoort, kennen we 20.000 soorten, maar de deskundigen vermoeden dat er zo'n 10.000 nog niet ontdekt en geregistreerd zijn. Je moet ze ook maar toevallig zien.
In de film 'Mikrocosmos' kwamen ze een jaar of vier geleden meer dan levensgroot op het witte doek. Daar zag je dan van nabij hoe een lieveheersbeestje helemaal niet zo lief is, maar als een echte 'killer' tekeergaat onder de bladluizen, de melkkoetjes van de mieren.
Eigenlijk is de dierenwereld een echte beestenbende. Vroeg of laat eten ze elkaar op. De vlieg leeft van bacteriën, de spin vangt en vreet de vlieg, de mees pakt de spin. De ekster de jonge mees, de sperwer grijpt de ekster, of anders doet de kat het wel. Enzovoort: mollen jagen op wormen, reigers op vissen, leeuwen op buffels. Er zijn zelfs slangen die gespecialiseerd zijn in het verschalken van... slangen.
En het gewervelde dier 'mens' vormt bij deze vreterij geen uitzondering. Wij lusten ook de nodige dieren, al is de smaak niet overal gelijk. Een rat in palmbladeren, een gebakken jong hondje of een bordje gefriteerde mieren gaan er in het Verre Oosten wel in, hier niet. Hier fokken we onze opeet-dieren zelf. En we hebben de pest in als we gekke koeien krijgen of we worden gek van de pestvarkens. En wanneer het mond- en klauwzeer rondwaart, worden onze dieren niet ingeënt, maar met tienduizenden over de kling gejaagd. Dieren die we niet lusten maar die ons hinderen, ruimen we uit de weg. Spinnen trappen we dood en op slakken strooien we zout, we hebben muizen- en wespenvallen, laten vliegen zich doodbranden aan paarse gloeilampen. Het milieu, eerbied voor Het Leven, de heelheid van de schepping: hoe zit dat dan?
Ik heb me voorgenomen mijn probleem van de zichzelf opvretende en doodtrappende schepping te zijner tijd, als ik aan de beurt ben voor het bijzonder oordeel, voor te leggen aan de Schepper zelf. Of Hij, achteraf bezien, de schepping een doorslaand succes vindt, wil ik vragen. Of dat het misschien een idee geweest zou zijn, wanneer alle dieren, inclusief de mens, vegetarisch geschapen zouden zijn geweest? Of hadden we dezelfde problemen gekregen met de planten?
Hoewel we allebei dan nog een eeuwigheid voor de boeg hebben, zal Hij wel te weinig tijd hebben voor een lange uitleg.
Hij heeft het tegenwoordig, met al die nieuwe uitvindingen van de mensheid, al druk genoeg met het groot onderhoud van de schepping. Dus sluist hij mij snel door naar zijn PR-engel. Deze heeft uiteraard haar antwoord klaar: dat het allemaal best meevalt, dat de leeuw dan nog wel niet naast het lam ligt maar dat het toch maar mooi nergens op aarde voorkomt dat een koe een haas vangt. En dat vind ik dan weer zo'n echt PR-antwoord waar de honden geen brood van lusten.

Congres over wijding vrouw leidt nog steeds tot commotie

(Trouw / KerkNet) 10.07.01
Het congres Women's Ordination Worldwide (WOW) begin van deze maand in Dublin heeft tot veel commotie geleid. Het Vaticaan dreigde met sancties tegen twee vrouwelijke religieuzen die deel namen aan deze conferentie over de wijding van vrouwen tot priester. Ondanks het dreigement uit de orde gezet te worden, verschenen Myra Poole (de zusters van Notre Dame) en Joan Chittister (een benedictines uit Pennsylvania) toch.

Eén van de belangrijkste sprekers op de conferentie, de Indiase Aruna Gnanadason van de Wereldraad van Kerken, werd wél van de sprekerslijst gehaald. De Wereldraad van Kerken, verklaarde dat het pas vlak voor het congres duidelijk werd dat het niet om wijding van vrouwen in het algemeen ging, maar over de wijding van vrouwen in de R.K. Kerk. "Het oecumenisch lichaam dat de wereldraad is, wil zich niet mengen in interne zaken van de rk kerk", luidde de officiële lezing van de wereldraad.

De gereformeerde predikante M. Postma-Gosker uit Amstelveen was bij het congres in Dublin. Zij krijgt de indruk dat de Wereldraad "aan zelfcensuur doet en vrouwen monddood maakt om het Vaticaan niet te ontrieven". Gosker vraagt zich in het dagblad Trouw af hoe het mogelijk is "dat het Vaticaan kan bewerkstelligen of beïnvloeden dat een prominent lid van de Wereldraad als Aruna Gnanadason geen bijdrage zou mogen leveren aan zo'n belangrijk oecumenisch congres?" De Wereldraad ontkent echter onder druk gezet te zijn door het Vaticaan.

De priorin, Christime Vladimoroff osb, van het klooster waar Joan Chittister woont, is wel onder druk gezet door het Vaticaan. Het Vaticaan heeft de priorin gevraagd er voor te zorgen dat Joan Chittister niet zou afreizen naar en spreken op de conferentie. "Ik heb uren met zuster Joan gesproken, ben naar Rome geweest, gepraat met Vaticaanse prelaten, heb advies gevraagd aan bisschoppen, kerkrechtdeskundigen, andere priorinnen en aan mijn eigen communauteit. We hebben er samen en ik alleen veel over gebeden. Ik ben tot de slotsom gekomen dat ik het Vaticaanse verzoek moest afwijzen. (..) Ik kan niet door het Vaticaan worden gebruikt om haar op bevel de mond te snoeren. Haar deelname aan dat congres zie ik niet als een bron van schandaal voor gelovigen, zoals het Vaticaan beweert. Wat schandaal veroorzaakt is volgens mij als eerlijke pogingen om belangrijke kerkzaken te bespreken worden verboden", aldus de priorin in het dagblad Trouw.

Alle 135 zusters in het klooster steunden Joan Chittister. De jongere zusters hadden zelfs een oproep getekend waarin ze elke sanctie die Joan zou treffen op zichzelf van toepassing verklaarden.

De woordvoerder van het Vaticaan, Joaquinn Navarro-Valls, bevestigde op 6 juli dat het Vaticaan aan de zusters had gevraagd niet aan de conferentie in Dublin deel te nemen. Toch kondigde hij ook aan dat er verder geen maatregelen tegen de zusters genomen zullen worden.

top van deze pagina

Nieuws Buitenland

- Kard.Glemp: Polen moet niet bang zijn.
- Vredesmars van Bethlehem naar Jeruzalem
- Egyptische christenen en moslims vastten samen
- Bouw moskee Nazareth ligt stil
- Historisch: Elisabeth II wil dat kardinaal preekt
- Zuster Lucia schrijft boek over Fatima
- Nazareth komt niet in kerstsfeer
- Sulawesi geteisterd door religieus geweld
- Dalai Lama bidt voor vrede in Fatima
- Orthodox land levert kerstboom St.-Pietersplein
- Orthodoxen: menselijk klonen herinnert aan nazi's
- Algerije blij met pauselijke steun
- Discussie over optreden Alexej II in reclamespot
- Lijken Bosnische priester en ouders gevonden
- China eist van paus excuses voor heiligverklaring
- Kardinaal klaagt over aanbouw moskee in Nazareth
- Zaligverklaringsproces Opus Dei-vrouw gestart
- Katholieke hulpactie voor Afghaanse vluchtelingen
- Vaticaan teleurgesteld over WTO-topconferentie
- Opnieuw vliegtuig neergestort op New York
- Amerikaanse bisschoppen bijeen
- Pax Christi wil stopzetting

commentaar van

DIENSTENCENTRA

Het Landelijk Diensten Centrum van de Samen op Wegkerken moet op termijn 14 miljoen gulden bezuinigen. Dat is eenderde van de totale kosten (afgezien van het diaconaat). Inmiddels zijn er plannen gesmeed. Voor elk miljoen gulden bezuiniging zal een zevental arbeidsplaatsen met overhead moeten sneuvelen en zal men de vrijkomende ruimten aan derden moeten verhuren.

In het vorige nummer van *Centraal Weekblad* bleek dat de bestuurskundige A.Hoogerwerf, als criticus op het LDC ontvangen, niet van de uitleg van de filosofie achter het LDC onder de indruk is. Hij wraakt het centralisme en de bureaucratie. Ook vreest hij dat de kerkelijke verscheidenheid niet genoeg wordt onderkend en weinig ruimte krijgt.
De verschillende rondes bezuinigingen vergen veel van de leiding van de SoW-kerken. Degenen die de fusie vorm hebben gegeven, hebben een te ruime broek aangetrokken en een te rijke mantel aangeschaft. En dat terwijl onder insiders al jarenlang werd gemompeld dat de dienstencentra met veel minder mensen toe zouden moeten kunnen. Het gezamenlijke bureau heeft overigens al minder mensen dan de drie afzonderlijke vroeger. Het zal niet meevallen om keer op keer te moeten bezuinigen. De synode zal over enkele maanden over de voorstellen moeten beslissen.
De belangrijkste vraag is echter niet of het huishoudboekje klopt. De fundamentele vraag is of de filosofie achter het LDC deugt; dat wil zeggen: de theologie van de kerk, dus de kerkopvatting. Een groep Zwitserse theologen heeft onlangs geconstateerd dat de traditionele hervormd-gereformeerde visie op de kerk niet tegen de veranderingen in de cultuur lijkt opgewassen en dat er veel onduidelijkheid over de kerkopvatting bestaat. Een van de grote onduidelijkheden (dus niet aleen in ons land) is de verhouding tussen de plaatselijke en de landelijke kerk. Welnu, het idee van een dienstencentrum drukt uit dat het LDC diensten verleent aan de plaatselijke en regionale kerken. De naam Dienstencentrum komt uit Leusden, waar de landelijke diensten van de gereformeerde kerken waren gevestigd. Maar wat zijn landelijke diensten? Zijn dat de diensten van het kerkverband of vormen ze een service-bureau ten dienste van de plaatselijke kerken? Voert het taken uit of biedt het diensten aan?
Een oude gedachte is dat de plaatselijke kerk (zo) zelfstandig (mogelijk) is en dat de leden met hun gaven, tijd en geld de kerk dragen. Lokaal moet je het samen voor elkaar krijgen. Classes en synodes zijn dan 'meerdere vergaderingen', niet hoger of centraler maar alleen 'samen', voor (uitsluitend) die taken die de kerken samen uitvoeren (zoals lid-zijn van de Raad en de Wereldraad van Kerken en opstellen van de financiële regelingen voor predikanten en organisten). Zo gezien is het LDC een bureau van de gezamenlijke landelijke diensten: die taken die de kerken alleen samen kunnen uitvoeren. En is het dus maar heel beperkt een adviesbureau voor lokale kerken.
Maar in de praktijk hebben de landelijke kerkelijke bureaus er in de loop der jaren een taak bijgekregen: adviesbureau voor lokale kerken. Plaatselijke kerken kunnen van diensten van het LDC en regionale dienstencentra gebruik maken. Met deze 'erfenis' zit het LDC (en de regionale dienstencentra).
Nu het LDC in geldnood is, moet in principe voor die diensten worden betaald. Maar nu blijkt dit LDC-advieswerk een service-bureau onder vele, want er zijn allerlei mensen die adviezen kunnen geven. In de eerste plaats zijn er natuurlijk de stimulerende krachten in de modaliteiten (Gereformeerde Bond, evangelikale beweging, het netwerk van de vrijzinnigen).
Maar er zijn veel meer mensen met verstand van zaken. Waarom zou een plaatselijke kerkenraad niet een bevriende collega uit een schooladviesdienst, een ziekenhuis, een accountants-bureau vragen? Vroeger vroeg men vaak een docent van een van de vele theologische faculteiten die ons land (nog!) rijk is om eens te komen praten. In de kerk hebben we toch mensen zat die iets kunnen en die graag bereid zijn om te helpen. Advisering van allerlei takken van kerkenwerk kan vaak heel goed in de omgeving van een plaatselijke kerk worden gevonden. Vrijwilligerswerk past veel beter bij de kerk dan een ruim aantal functionarissen. In feite zijn de leden van de kerk ook helemaal geen vrijwilligers, maar mensen met een roeping die hun begaafdheid inbrengen. Bij de vorming van het LDC is hun aantal sterk verminderd.
Men moet zich afvragen of het LDC niet op twee gedachten hinkt: gezamenlijke taken uitvoeren én diensten verlenen aan de kerken. De laatste taak is dubieus, want de verschillende modaliteiten scheppen hun eigen kanalen voor advisering en er zijn vaak andere adviseurs te vinden. Centralisme loopt hier vast.

de *redactie*

'Topvrouw' Wereldraad mocht niet spreken over vrouwen-ordinatie

Een van de beoogde hoofdinleidsters op de allereerste wereldwijde conferentie over 'de ordinatie van vrouwen en een vernieuwd priesterschap in de Rooms-Katholieke Kerk' (29 juni-2 juli in Dublin) kreeg geen toestemming haar bijdrage te leveren. Aruna Gnanadason, 'topvrouw' bij de Wereldraad van Kerken bleek opeens niet van de partij te zijn.

De Wereldraad van Kerken had op het allerlaatste moment (een dag van te voren) een verbod uitgevaardigd, waardoor de Indiase theologe Aruna Gnanadason haar medewerking aan de conferentie helaas moest afzeggen. Niet omdat de Wereldraad de discussie niet zou willen bevorderen, maar omdat de Raad zich niet wil mengen in de interne zaken van de Rooms-Katholieke Kerk. Het zou de oecumenische betrekkingen onder druk kunnen zetten.

Daar kwam men overigens wel erg laat achter, want het progamma was al een half jaar geleden gepubliceerd. En Aruna Gnadanason stond daarin als *main speaker* ook breeduit aangekondigd met foto en al. Zij is een zwaargewicht in de oecumene: is lid van EATWOT, het oecumenische verband van derdewereld-theologen en ze geeft al tien jaar lang leiding aan de *Womensdesk*, het vrouwenprogramma van de Wereldraad. Zij is dus ook een 'topvrouw' in de Wereldraad.

Beducht

Waarom mocht zij niet naar Dublin komen? Het lijkt erop, dat de Wereldraad nogal beducht is ervan beschuldigd te worden zich te willen mengen in de kerkeigen zaken van de Rooms Katholieke Kerk. Zo luidt althans de officiële toelichting. En dat zou te begrijpen zijn, wanneer ook duidelijk zou zijn, dat het Vaticaan van een dergelijke 'inmenging' niet gediend was. Maar of dat zo is, dat weten we niet, want het Vaticaan heeft zich over de kwestie bij mijn weten niet openlijk uitgesproken. Naar mijn idee zou het Vaticaan er goed aan doen ook eens naar de broeders en zusters in de oecumene te luisteren.

In de Vaticaanse reactie op de *Limatekst* over het ambt is destijds gesteld, dat het Vaticaan volledig erkent dat de ervaringen van kerken die de ordinatie van vrouwen in praktijk brengen onvermijdelijk een uitdaging vormen voor de eigen (rooms-katholieke) positie. Dus ik vraag me af wat het probleem is om die uitdaging dan ook aan te gaan. Ik ben zeer benieuwd naar de werkelijke reden van Aruna Gnadanasons verhindering. Op de website van de WOW-conferentie stond daags tevoren (28 juni) slechts het blote feit vermeld, dat zij niet zou komen spreken. Er was inmiddels wel een andere spreekster gevonden om de openingsspeech te verrichten en haar naam stond ook al op het virtuele programma. De reden van de verhindering van Gnanadason stond er evenwel niet bij. Ik ben nu wel heel benieuwd wat de achtergronden zijn. En of dit ook nog verdere gevolgen heeft. Zoiets kan toch niet zomaar ongemerkt passeren?

Ik heb begrepen, dat een der WOW-organisatoren, Soline Vatinel, heeft laten weten, dat er sterke druk vanuit het Vaticaan op de Wereldraad uitgeoefend zou zijn. Maar de Wereldraad schijnt dat volgens *Trouw* van 28 juni via een woordvoerder te ontkennen. Als dat waar is (geen druk van het Vaticaan), dan is het naar mijn mening nog erger dan wanneer dat wel het geval zou zijn. In het laatste geval zou er tenminste sprake zijn van een bepaalde duidelijkheid.

In het eerste geval kan de indruk ontstaan, dat de Wereldraad al bijvoorbaat aan zelf-censuur doet en vrouwen monddood maakt om het Vaticaan niet te ontrieven. Dat gaat mij veel te ver. Dat zou het Vaticaan ook niet van de eigen oecumenische partners moeten willen vragen.

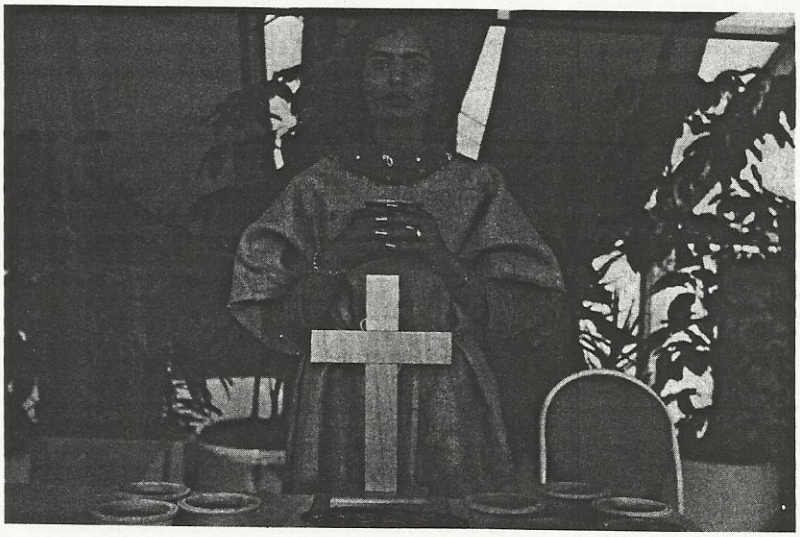
Hoe is het mogelijk dat het Vaticaan kan bewerkstelligen of beïnvloeden, dat een prominent lid van de Wereldraad als Aruna Gnanadason geen bijdrage zou mogen leveren aan zo'n belangrijk congres vanwege haar hoge positie in de Wereldraad? Een positie die precies gericht is op het bevorderen van de deelname van vrouwen aan het werk van de kerk? Als dit oecumene is, dan wordt er wel een heel hoge - wat mij betreft te hoge - prijs van ons gevraagd.

Maar het zou kunnen zijn, dat er achter de schermen nog andere krachten een rol spelen. Veel Oosters-Orthodoxe Kerken zijn wel lid van de Wereldraad, maar ook zij moeten niets hebben van de gedachte aan het ordineren van vrouwen in hun eigen kerken of in de Rooms-Katholieke Kerk. Zij zien het node aan, dat dit in protestantse kerken wel gebeurt. Het zou kunnen zijn, dat ook daar een probleem zit. De Wereldraad heeft wat mij betreft het een en ander uit te leggen. Ik hoop, dat dat ook in alle openheid gebeurt, want met minder kan het in de kerk van Christus niet toe. Ik zie met spanning uit naar een verklaring.

Margriet Gosker

Margriet Gosker nam deel aan de conferentie in Dublin.

• *Doet de Wereldraad aan zelfcencuur in de discussie over de ordinatie van vrouwen? (foto WRK)*

leiding voor actie zou
niet beschikbaar. Al-
beschikt erover en is
te openbaren.

Wilfred Dolfsma is als econoom en filosoof verbonden aan de vakgroep bedrijfskunde van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

den

erangs. Het ontbreekt
sisten nog aan tal van
iet burgerschap, voor-
burgerschap, voorzo-
derlander waren. Zoet-
over 'medeburgers'
eranderen niets aan
van bijvoorbeeld het
t parlement.
een burgerschapscon-
it drie elementen be-
elkaar gespeeld mo-
rgerschap als juridi-
urgerschap als (be-
politieke participatie,
als identiteit van een
ROB pleit ervoor om
bindingen die er in de
bestaan te flankeren
lingen met de ontvan-
ng, omdat dit de beste
biedt op een conse-
van zo'n complex
aal.
n, verbonden aan het
schap hebben Neder-
een via het Europees
dere organen politieke
rworven over andere
ebben zij ook een aan-
andere lidstaten die
n aan de eigen staats-
landen. Wij Nederlan-
materieel gesproken
liteiten als de Europe-
rijk is. Vanwaar dan
egen meervoudige na-
ndere ingezetenen?

Daar komt nog bij, dat wij onlangs een verdrag hebben geratificeerd van de Raad van Europa, dat blijk geeft van een veranderende houding tegenover de meervoudige nationaliteit. Werd in de Raad van Europa blijkens een verdragje van veertig jaar geleden meervoudige nationaliteit bestreden, in het recente verdrag van 1997 worden aangesloten staten vrijgelaten al dan niet een afstandseis te stellen. De Nederlandse positie is ingehaald door de tijd en in strijd met de eigen doelstellingen. De toegenomen en ook door Nederland begunstigde globale mobiliteit is een gegeven waartegen de wens om nieuwkomers volstrekt van hun verleden af te snoeren voordat zij volledige burgers mogen worden in onze toch al multiculturele samenleving nostalgisch afsteekt.

Het advies van de ROB moet serieus genomen worden, en het schrappen van de afstandseis moet weer op de politieke agenda komen. Ook al omdat het mengelmoesje van uitzonderingen op de afstandseis, dat duidelijk de sporen draagt van een ellendig politiek compromis, alle redelijkheid en doordachtheid mist. De overheid kan samenhang bevorderen in onze samenleving door de gelegenheid te bieden tot volledige politieke participatie aan blijvers met sterke bindingen met het land van herkomst.

In deze rubriek analyseert de jurist Ulli d'Oliveira teksten.

dere vrije denkers.

Anmed Aboutaleb

Zwicht de Wereldraad werkelijk voor de terreur van het Vaticaan?

Priesterwijding

Margriet Gosker

Als enige protestantse uit Nederland, nam ik vorige week deel aan de conferentie in Dublin over de wijding van vrouwen tot priester in de rooms-katholieke kerk.

Er heerste een fantastische sfeer. Maar tegelijkertijd was er een ondertoon van beklemming, die ik in kerkelijk verband nog niet eerder zo sterk heb ervaren.

Er waren deelnemers uit 26 landen, onder wie veertig gewijde priesters. Een aantal van deze mannen is niet komen opdagen omdat ze bang waren voor de gevolgen. Een priester hoort immers niet op een conferentie waar de toegang van vrouwen tot het ambt wordt besproken. Er was geen deelnemerslijst beschikbaar, ook niet na afloop. Deelnemers waren bang door het Vaticaan bestraft te worden met ontslag, verlies van pensioen of uitzetting uit hun congregatie.

Trouw heeft geschreven dat Myra Poole, de coördinator, een verbod kreeg om de conferentie bij te wonen op straffe van uitzetting uit haar orde (de zusters van Notre Dame) en verlies van haar pensioen. Ze is 68 jaar. Na anderhalve dag kwam ze toch. Groot applaus voor haar moed, omhelzingen, tranen...

Over twee weken zal ze met een verklaring komen. Kreeg ze zelf bericht van haar banning? Nee, het Vaticaan stuurde drie brieven aan haar superieur in Rome, waarin zij zelf totaal geen inzage had. Ze mocht wel een uittreksel lezen. Ook zuster Joan Chittister (een benedictines uit Pennsylvania) kwam onder zware druk te staan. Ondanks dat is ze toch gekomen. Alle 135 zusters benedictinessen tekenden een document dat haar ondersteunde, en de jongere zusters hadden bovendien nog een extra oproep getekend waarin ze elke sanctie die Joan zou treffen op zichzelf van toepassing verklaarden. Wat mij als oecumenisch theoloog nu het meest dwarszit is dat ook de Wereldraad van Kerken aan zulke praktijken schijnt mee te doen.

Trouw van 28 juni meldt dat de Indiase theologe Aruna Gnanadason, die als hoofdspreekster voor de conferentie geboekt was, haar medewerking vijf weken van tevoren moest afzeggen. Volgens *Trouw* niet omdat de Wereldraad de discussie niet zou willen bevorderen, maar omdat men zich niet wil mengen in de interne zaken van de rooms-katholieke kerk.

Is de Wereldraad nu nog wel geloofwaardig? Tijdens een persconferentie in Dublin werd gezegd, dat door het Vaticaan sterke druk op de wereldraad is uitgeoefend. Maar de Raad schijnt dat volgens *Trouw* te ontkennen. Als er inderdaad geen druk is uitgeoefend vanuit het Vaticaan is de situatie naar mijn mening des te erger. Zo kan immers de indruk ontstaan dat de Wereldraad aan zelfcensuur doet en vrouwen monddood maakt om het Vaticaan niet te ontrieven.

Hoe is het mogelijk dat het Vaticaan kan bewerkstelligen of beïnvloeden dat een prominent lid van de Wereldraad als Aruna Gnanadason geen bijdrage zou mogen leveren aan zo'n belangrijk oecumenisch congres? En dat terwijl ze in de Wereldraad – ze geeft al tien jaar leiding aan de Women's Desk, het vrouwenprogramma van de Wereldraad – een positie bekleedt die precies gericht is op het bevorderen van de deelname van vrouwen aan het werk van de kerk? De Wereldraad heeft wat mij betreft nog wel het een en ander uit te leggen. Ik hoop, dat dat ook in alle openheid zal gebeuren.

Dr. M. Gosker is predikant te Amstelveen en voorzitter van het Oecumenisch Beraad van de SoW-kerken.

10 juli 2001

y Radio en Radio 538
995 hun FM-frequenties
uitspraak van het Colle-
voor het Bedrijfsleven,
wordt dat de overheid
van een schaars goed
houden met eerder op-
nomische belangen en
ringen van bestaande
jurisprudentie is geba-
gemene Wet Bestuurs-

recht. Doorzetten van de veiling zal leiden tot hoge schadeclaims van de bestaande zenders. Bovendien bleek afgelopen week dat staatssecretaris De Vries haar technische huiswerk nog lang niet klaar heeft. De Tweede Kamer onderkent deze problemen maar het kabinet verzuimt dit nader te onderzoeken, laat staan de Tweede Kamer hierover juist te informeren. De protesten uit de Kamer zijn terecht.

Hilversum — Erik de Zwart
directeur Radio 538

M

en Aldert Schipper

dactie belangwekkend vindt.
ren of in te korten. Artikelen
iet recht een bijdrage ook via
echten blijven berusten bij de
igering wordt niet gecorres-
steeds onder vermelding van
e afzender (ook bij e-mail).

M Amsterdam.

Dior-hemd (3)

Lezers storen zich aan de foto met daarop een overhemd met nepbloedvlek van Dior (Brieven, 5 juli). Goede kunst roept emoties op, dat is precies wat de foto heeft gedaan. Ik vond het een verrassende voorpagina en hoop dat *Trouw* nog veel foto's anders dan het standaardnieuws publiceert.

Leiden — Thomas van Rij

UIT *Trouw* VAN 25 JAAR GELEDEN

Weg met de Ster-reclame

De Consumentenbond heeft gepleit voor een ander 'minder onvermijdelijk' tijdstip voor het uitzenden van de Ster-reclame op radio en televisie, dus niet meer rondom de nieuwsuitzendingen zoals nu gebruikelijk is. De wereld van de Ster-reclame is fondant-kleurig. Het gaat daar altijd om jonge en opgewekte, in maatschappelijk opzicht geslaagde mensen; om olijkerds en vrolijkers; om niet te grote (maar natuurlijk ook weer niet kincomfortabel dak boven het hoofd. Dak lozen, zwervers, invaliden, werklozen eenzamen en hulplozen worden zorg vuldig buiten het gezichtsveld gehou den. Het is door de bank genomer allemaal zo voos en zo oneerlijk, zc schreeuwerig en drammerig dat e naar onze mening alle reden is om zwaarder dan de Consumentenbonc het doet, nogmaals de nadruk te leg gen op de noodzaak van een geleidelij ke afschaffing van de Ster-reclame.

Solidair met rooms-katholieke strijdsters voor priesterschap vrouwen

'Paarse Stola' wil wereldwijd aandacht

Overal lopen vrouwen rond met paarse stola's: sinds 'Dublin 2001' het officiële herkenningsteken van de strijdsters voor vrouwen-ordinatie in de Rooms-Katholieke Kerk. Ook al was er geen officiële Nederlandse delegatie toch waren er zes Nederlanders aanwezig op de WOW-conferentie, de wereldwijde conferentie over 'de ordinatie van vrouwen en vernieuwd priesterschap'. Hoewel er in de ons omringende landen en in de USA krachtige groepen zijn die ijveren voor de wijding van vrouwen is er in Nederland nog maar weinig interesse. De actie *Lila Stola* trekt daarentegen vooral in Duitsland de aandacht bij priester- en bisschopswijdingen.

• *Zuster Myra Pool, zeer actief in de WOW, in gesprek met een mannelijke deelnemer van de conferentie. (foto Margriet Gosker)*

Altijd al gefascineerd door het ambt nam ik als enige protestantse uit ons land deel aan de WOW-conferentie in Dublin over de ordinatie van vrouwen en een vernieuwd priesterschap in de Rooms Katholieke Kerk (29 juni-2 juli).

Waarom? Mijn theologiestudie begon in 1965, dus in de periode dat het ambt ook in de SoW-kerken nog niet toegankelijk was voor vrouwen. In mijn archief heb ik nog een petitie liggen met een flink aantal handtekeningen die op zeker moment zijn verzameld tegen mijn voorgaan in een bepaalde gemeente. Hoewel mijn preekbeurt al gepubliceerd was, ging het feest vanwege al die handtekeningen niet door. De kerkenraad heeft mij toen vriendelijk gevraagd of ik van mijn beurt wilde afzien. Ik ken de pijn van binnenuit. Daarom ben ik naar Dublin gegaan. Uit solidariteit. Maar dat niet alleen. Ook uit oecumenische betrokkenheid.

Monddood

Er heerste een fantastische sfeer in Dublin. Er waren totaal zo'n 345 mensen aanwezig, veel vrouwen en ook een aantal mannen. Vrolijk, vroom, solidair en vooral: toegewijd aan kerk en ambt. Prachtige creatieve vieringen, afwisselend in de zaal en in de buitenlucht, met zang en dans, met veel ritueel en symboliek, die niet alleen oog en oor streelden, maar alle zintuigen. Indrukwekkend was tijdens de slotviering het moment, waarop alle vrouwen die een lila stola hadden deze voor de mond bonden om zo te symboliseren, hoe vrouwen ook in kerken monddood worden gemaakt.

Zelden heb ik trouwens positiever over de kerk als instituut horen spreken en over de diep gevoelde roeping tot het ambt dan juist in Dublin in dat weekend. Wat een kracht. Wat een toewijding. Wat een schat aan gaven en kwaliteiten. Maar tegelijkertijd was er ook een zware ondertoon van beklemming die ik in kerkelijk verband nog niet eerder zo sterk heb ervaren. Er waren deelnemers uit zesentwintig landen, waaronder veertig gewijde priesters. Een aantal van hen is niet komen opdagen. Er was geen deelnemerslijst beschikbaar, ook niet na afloop, uit angst dat mensen door het Vaticaan gestraft zouden worden met ontslag, verlies van pensioen of uitzetting uit hun congregatie.

De vrouw, die zich als coördinatrice maandenlang heeft ingezet voor het welslagen van de conferentie, de 68-jarige Myra Poole, kreeg van het Vaticaan een verbod om de conferentie bij te wonen op straffe van uitzetting uit haar orde (de zusters van *Notre Dame*) en verlies van haar pensioen. Ze wist niet wat ze er mee aan moest. Ons werd verteld, dat ze wel in Dublin aanwezig was, maar zich niet durfde te vertonen. Na anderhalve dag heeft ze toch het lef gehad om te verschijnen. Ze kreeg van de zaal een warm applaus voor haar moed. Omhelzingen, tranen...

Binnenkort zal ze met een verklaring komen. Kreeg ze zelf bericht van haar *banning*? Nee, zo werkt dat niet. Het Vaticaan stuurde drie *strong letters* aan haar superieur in Rome, waarin zij zelf totaal geen inzage had. Ze mocht slechts een uittreksel lezen. De brieven waren afkomstig van de *Congregation for the Institutes of Consecrated Life* en van de *Congregation for the Societies of Apostolic Life*.

Overleefd

Ook Joan Chittister (een Benedictines uit Pennsylvania) kwam onder zware druk te staan van het Vaticaan. Ondanks dat is ook zij wel naar de conferentie gekomen. Zij is trouwens van meet af aan ferm gesteund door haar eigen orde. Alle 135 zusters Benedictinessen tekenden een document dat haar ondersteunde en de jongere zusters hadden bovendien nog een extra oproep getekend waarin ze elke sanctie die Joan zou treffen op zichzelf van toepassing verklaarden. Zuster Joan sprak haar rede krachtig uit. Bijna op elke zin volgde applaus en soms luidkeels bijval, gelach en gejuich. Iets wat ik nog niet zo vaak in kerkelijke kring heb meegemaakt. Het was natuurlijk ook wel een beetje eigen aan de situatie. Ze zei dat haar orde de duistere Middeleeuwen had overleefd, het feodalisme en de beide wereldoorlogen en dat ze zich nu echt niet zou laten kisten door 'a little letter from Rome'. De vergadering nam in de slotzitting een resolutie aan, waarin de paus gevraagd werd tenminste de ban op de discussie op te heffen. In een andere resolutie werd aandacht gevraagd voor allen die zuiver door het bijwonen van de conferentie in de problemen waren gekomen. Ze moeten niet alleen moreel, maar ook financieel gesteund worden.

• *Met dit gebaar-paarse stola voor de mond- geven de vrouwen aan dat ze zich monddood voelen. (foto Margriet Gosker)*

Opmerkelijk was het verhaal van zuster Josefa Theresia Münch, een vrolijke creatieve vrouw, die de gewoonte had gehad om telkens naar Rome te gaan, wanneer daar weer een bisschopsconferentie werd gehouden. Ze probeerde dan contact met een bisschop te maken en vroeg hem of hij wilde bidden voor de ordinatie van vrouwen. Bij een positieve reactie ontspon zich vaak een gesprek, maar het kwam ook nog al eens voor dat de eerwaarde zich snel van haar afkeerde. Ze had een klein pamflet bij zich dat ze probeerde te slijten. Helaas mocht ze op een gegeven moment geen kopietjes meer maken. Ook werd er druk uitgeoefend op haar hospita om haar van haar verblijfplaats te weren en tenslotte werd ze naar eigen zeggen zelfs gedwongen het land te verlaten. Ik geloof haar op haar woord.

Koekoeksei

Veel indruk maakte de rede van de Nederlander John Wijngaards, die zich als rk priester jarenlang heeft ingezet voor de ordinatie van vrouwen. Hij betoogde, dat het niet-ordineren van vrouwen een koekoeksei is, dat door de romeinse imperator in het nest van de kerk gelegd is, maar daar in wezen niet thuis hoort, omdat er geen houdbare bijbelse gronden zijn om vrouwen uit de ambten te weren. Zoals de kerk jarenlang de slavernij op oneigenlijke gronden heeft verdedigd, maar daarvan moest terugkomen, zo zal de kerk tenslotte ook terug moeten komen op haar praktijk om vrouwen niet toe te laten tot de ambten, zei hij. Is Wijngaards de vader van WOW, dan is Ida Raming de moeder. Deze twee mensen hebben zich sinds Vaticanum II hartstochtelijk voor deze zaak ingezet. Beiden schreven artikelen en boeken, die velen hebben geïnspireerd. (zie voetnoot)

Wat mij als protestants en oecumenisch theoloog vooral dwars zit is de houding van de Wereldraad. Zoals ik schreef (*Centraal Weekblad* 6 juli jl.) is er kennelijk een verbod uitgevaardigd waardoor de Indiase theologe Aruna Gnanadason, als hoofdspreekster voor de conferentie geboekt, haar medewerking een maand van te voren moest afzeggen. Niet omdat de Wereldraad de discussie over de vrouw in het ambt niet zou willen bevorderen, maar omdat men zich niet zou willen mengen in de interne zaken van de Rooms-Katholieke Kerk. Omdat Aruna Gnanadason al tien jaar lang leiding geeft aan de *Womens Desk*, het vrouwenprogramma van de Wereldraad, is het voor mij zeer de vraag hoe geloofwaardig zij nu nog is...

Margriet Gosker

Ik noem er vier: Ida Raming e.a., *Zur priesterin berufen. Gott sieht nicht auf das Geslecht*, Thau/Wien/Munchen, 1998; Ida Raming, *Der Ausschluss der Frau vom priesterlichen Amt. Gottgewollte Tradition oder Diskriminierung?*, Köln 1973; J. Wijngaards, *The Ordination of Women in the Catholic Church. Unmasking a Cockoo's Egg traditon*, London 2001; J. Wijngaards, *Vrouwen geen priester?*, Boxtel 1979.

'Macht van de muilkorf is het echte schandaal'

Van onze redactie religie & filosofie

AMSTERDAM – De priorin (overste) van een Amerikaans benedictinessenklooster heeft in zeldzame openhartigheid verklaard waarom zij een bevel van het Vaticaan naast zich heeft neergelegd. Het benedictijnse begrip van gehoorzaamheid is er een van dialoog, het is niet de gehoorzaamheid op zijn Vaticaans, gebouwd op macht en angst, stelt zij.

Drie maanden is zuster Christine Vladimiroff osb, priorin van de benedictinessen in Erie (Pennsylvania) door het Vaticaan bestookt. Zij moest en zou ervoor zorgen dat haar medezuster Joan Chittister niet zou afreizen naar en spreken op de conferentie over priesterwijding voor vrouwen, eind juni in Dublin (*Trouw*, 2 juli).

„Ik heb uren met zuster Joan gesproken, ben naar Rome geweest, gepraat met Vaticaanse prelaten, heb advies gevraagd aan bisschoppen, kerkrechtdeskundigen, andere priorinnen en aan mijn eigen communauteit. We hebben er samen en ik alleen veel over gebeden. Ik ben tot de slotsom gekomen dat ik het Vaticaanse verzoek moest afwijzen. Vanuit mijn benedictijnse, monastieke traditie van gehoorzaamheid. Bij ons is de rol van de priorin een gids te zijn in de zoektocht naar God. Wij leven in gemeenschap, maar het is de individu zelf die zoekt.

„Zuster Joan leidt een kloosterleven, in geloof en trouw, al meer dan een halve eeuw. Zij moest haar eigen beslissing nemen op grond van haar kerkgevoel, haar roeping als moniale en haar persoonlijke integriteit. Ik kan niet door het Vaticaan worden gebruikt om haar op bevel de mond te snoeren. Haar deelname aan dat congres zie ik niet als een bron van schandaal voor de gelovigen, zoals het Vaticaan beweert. Wat schandaal veroorzaakt is volgens mij als eerlijke pogingen om belangrijke kerkzaken te bespreken worden verboden.

„Mijn beslissing mag op geen enkele manier gezien worden als een gebrek aan gemeenschap met de rk kerk. Ik probeer trouw te blijven aan de 1500 jaar monastieke traditie, die teruggaat tot de vroege woestijnvaders en -moeders in de vierde eeuw. Zij leefden aan de marge van de maatschappij als een biddende, kritische aanwezigheid voor zowel de kerk als de samenleving. Benedictijnse gemeenschappen zijn nooit bedoeld om deel uit te maken van het hiërarchische en klerikale systeem van de kerk, maar om op afstand van die structuur een ander geluid te laten horen. Alleen zo kunnen wij trouw zijn aan onze gave binnen de kerk." Priorin Christine heeft massale steun van haar medezusters.

De internationale beweging 'We are Church/ Wir sind Kirche' is sterk geporteerd voor vrouwelijke priesters in de rk kerk en voor andere vernieuwingen van kerkelijk beleid. Zij heeft de zusters Christine en Joan bedankt en gelukgewenst „dat zij ondanks de massieve dreigementen van het Vaticaan de vrouwenkwestie in de kerk luid en duidelijk durven stellen. Wij roepen alle ordesoversten op een voorbeeld te nemen aan de moed en de vitaliteit van deze zusters en zich te bezinnen op hun profetische rol in de kerk."

Woordvoerster Elfriede Harth van 'Wir sind Kirche' noemt het verheugend dat uitgerekend nonnen nu in het openbaar hun stem in deze kwestie verheffen. „Vooral omdat pas enkele weken geleden de seksuele uitbuiting van nonnen door priesters in de openbaarheid kwam – een uitbuiting die werd bevorderd door een gesacraliseerd begrip van onvoorwaardelijke onderwerping aan iedere autoriteit in de kerk. Hier houden de kerkmannen zich koest, maar de zusters laten zich niet meer de mond snoeren.

De gereformeerde predikante M. Postma-Gosker uit Amstelveen was bij het congres in Dublin. Wat het Vaticaan met zijn 'eigen' zuster Joan niet lukte – terugtrekken, muilkorf – was wel gelukt met Aruna Gnanadason van de Wereldraad van Kerken: deze werd wél van de sprekerslijst afgevoerd. Gosker vermoedt een geval van zelfcensuur in Genève. Zo groot bleek de beklemming in Dublin dat geen deelnemerslijsten werden verspreid, uit vrees dat langs die weg deelnemers bij het Vaticaan konden worden verlinkt.

ZWICHT DE WERELDRAAD VOOR DRUK VAN HET VATICAAN? ZIE PODIUM, PAGINA 16

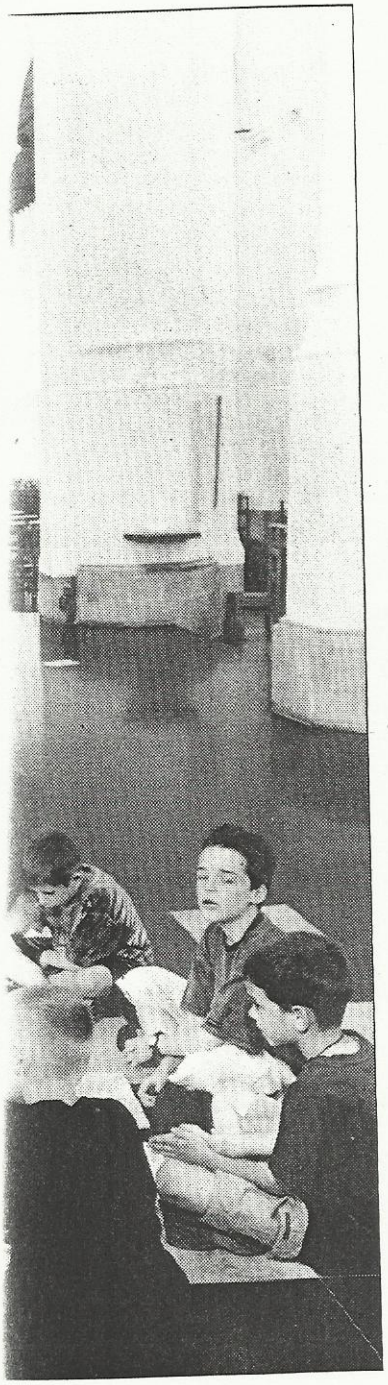

FOTO JAN BOGAERTS

or de

crisis'

Zwischenruf

Ökumene ist schön. Man trifft einander und freut sich darüber. Ökumene kann aber auch schwierig sein. Und es gibt Momente, wo man nur noch traurig und wütend ist, weil die Grenzen der Toleranz weit überschritten sind. Das passierte im Frühling 2001 in Dublin, wo die erste weltweite Konferenz für die Frauenordination stattfand. Zunächst muss ich sagen, dass wir eine fantastische und inspirierende ökumenische Atmosphäre erlebten: Fröhlich, geschwisterlich-solidarisch und voller guter Zukunftsgedanken zur Amtsfrage feierten über 340 Menschen (ein Siebtel davon Männer) ihre Berufung. Sehr beeindruckend war während der Schlussfeier der Moment, als sich alle Frauen die lila Stola vor den Mund banden, um zu symbolisieren, dass Frauen in den Kirchen noch immer mundtot gemacht werden. Welche Kraft, welche Hingabe und Liebe zum Evangelium und zur Kirche waren in Dublin spürbar.

Aber auch Druck und Belastung waren unverkennbar. Unter den Teilnehmern waren vierzig ordinierte Priester, von denen sich einige nicht zu erkennen gaben. Es konnte keine Liste der Teilnehmerinnen und Teilnehmer veröffentlicht werden, aus Angst vor Strafen des Vatikans wie etwa Entlassung aus dem Dienst oder Verlust der Pension. Schwester Myra Poole, die sich seit vielen Monaten im Vorstand der Bewegung für das Gelingen der Konferenz eingesetzt hatte, wurde vom Vatikan die Teilnahme verboten, mit der Drohung der Entlassung aus ihrer Ordenskongregation und dem Verlust der Pension. Lange Zeit wusste sie nicht, was sie tun sollte. Obwohl sie sich in Dublin aufhielt, wagte sie zunächst nicht, sich auf der Konferenz zu zeigen. Am Ende aber hielt sie es nicht länger aus, sich zu verstecken, und kam. Die Konferenz dankte ihr für ihren Mut zum Widerstand um der Gerechtigkeit willen mit herzlichem Applaus. Nach der Konferenz hat sich ihr Orden mit ihr solidarisiert, und bis heute ist nichts passiert. Auch Schwester Joan Chittister, eine Benediktinerin aus Pennsylvania, bekam den Druck des Vatikans zu spüren. Trotzdem hat sie an der Konferenz teilgenommen. Ihre Vorlesung war sehr eindrucksvoll. Sie ist eine begnadete Rednerin. Sie sagte, dass ihre Kongregation schon andere dunkle Zeiten überlebt hatte, zum Beispiel Inquisition, Feudalismus und beide Weltkriege, und dass sie sich jetzt wirklich nicht unterkriegen lässt durch einen „kleinen Brief aus Rom".

So war es folgerichtig, dass die Konferenz in ihrer Schlusssitzung eine Resolution verabschiedete, der Papst möge das Verbot, über die Frauenordination weiter zu diskutieren, aufheben. Inzwischen hat die römisch-katholische Kirche (wegen der Publizität?) öffentlich erklärt, es habe keine Drohungen gegen Myra Poole und Joan Chittister gegeben.

Was mich als protestantische und ökumenische Theologin ärgert, ist das Verhalten des *Ökumenischen Rates der Kirchen*. Obwohl die indische Theologin Aruna Gnanadason, Mitarbeiterin des ÖRK, als Hauptreferentin auf der Liste stand, hat sie leider kurz vorher abgesagt. Dies geschah nicht, weil der ÖRK die Diskussion über die Frauenordination nicht fördern wollte, sondern weil man Angst hatte, sich in eine interne Angelegenheit der römisch-katholischen Kirche einzumischen. Mir stellt sich nun die Frage, warum der ÖRK sich so sehr vor der Beschuldigung fürchtet, man wolle sich in Angelegenheiten der römisch-katholischen Kirche einmischen. Auf dieser Weise kann leicht der Eindruck entstehen, der ÖRK würde sich selbst in vorauseilendem Gehorsam zensieren und Frauen mundtot machen. Wie kann es möglich sein, dass der Vatikan einen solchen Einfluss nimmt, dass eine prominente Mitarbeiterin des ÖRK auf einem wichtigen ökumenischen Kongress nicht sprechen kann?

Margriet Gosker